

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי א' אדר תשפ"ג | דף היומי בבלי: גזיר ל' | דף הכולל: נדרים סח.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"ח סעיף ב' עד סעיף ה'.
מוסר: שמירת הלשון - 'ובכל זאת' עד סוף פרק ב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והשנים ועשרים חשבוננו" פ"ג "והארבעה ועשרים שתחשוב עם נפשך"

האיש היה עטור ב... צְמָה ובעגילים, עד כדי כך
שלא הרגשתי נוח לשבת לידו. הנהג, שראה את
סלידתי, עשה בידו סימן כרומוז לי שלא אמהר
לשופטו לרעה, ושלא אסתכל עליו כמות - שהוא

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על מעשה מופלא, המחייב אותנו להתבונן בחשיבותו של כל מעשה שאנו עושים

ללבוש. להלן סיפר לי הנהג מה הביא אותו להתקרב ליהדות,
והדברים ממש מופלאים.

נסע איתי לפני כמה זמן, סיפר הנהג, יהודי מכובד שלפי צורתו
ולבושו עשה רושם שמדובר בתלמיד חכם חשוב, וביקש להגיע
מרחובות לבני ברק.

כאשר הגעתי לביתו, פונה אליי הת"ח ואומר לי: 'אני רואה
עליך שאתה צמא ורעב, ומן הסתם עוד לא אכלת היום. עלה אליי
הביתה, ותשב עימי מעט ליד השלחן, אבל אני מבקש ממך, אל
תסגור את המונה של המונית, אלא תשאיר אותו פועל...'

'רצייתי לכבות את המונה, אבל לא יכולתי להתנגד לו, סיפר
הנהג, כי הוא עמד על כך במפגיע, וציווה עליי לא לנגוע במונה'.
הנהג עולה לביתו של הת"ח, שהאכילהו והשקהו, ולאחר מכן
אמר לו 'חושבני שגם תפילין לא הנחת היום, אז בוא ותקיים את
המצווה, אבל הכל על חשבוני - כי המונה שלך במונית הרי עדיין
עובד, ולבסוף אשלם לך את הכל'...

'לא יכולתי שלא להתרשם מאישיותו של הרב החשוב ההוא',
סיפר לי הנהג שלקחני מחולון. 'כבר ראיתי אנשים שמעוררים
אנשים אחרים לעשות מצוות, אבל מה שהרשים אותי יותר מכל
היתה העובדה שהת"ח ניחון במידות נאצלות שהתבטאו בין
היתר בכך שלא רצה לגזול את שכרי, ואמר לי לא לכבות את
המונה.

נתקלתי במעשה מופלא, המחייב אותנו להתבונן בחשיבותו
של כל מעשה שאנו עושים, ועד כמה צריכים להשקיע בכל דיבור
עם אנשים זרים, במיוחד בענין השבת.

המקרה היה עם נהג מונית, אבל ברור שזה יכול להתרחש גם
בסיוטאות אחרות, ואשרי מי שיידע לנהל את דרכיו ומעשיו כך
שישפיעו על אחרים ויקרבו אותם אל הקב"ה.

כאשר נכנסתי לאותה מונית, והתיישבתי ליד הנהג, הבחנתי
שמראהו אינו תואם את המראה היהודי מדורי דורות, אם להתבטא
במינוח עדין. האיש היה עטור ב... צְמָה ובעגילים, עד כדי כך שלא
הרגשתי נוח לשבת לידו. הנהג, שראה את סלידתי, עשה בידו
סימן כרומוז לי שלא אמהר לשופטו לרעה, ושלא אסתכל עליו
כמות- שהוא.

הוא פתח את כפתורי חולצתו ולתדהמתי גיליתי שהוא לבוש
בטלית-קטן מהודר. אומר את האמת: ההפתעה היתה גדולה
מאוד. לְדָבָר כזה פשוט לא ציפיתי.

'אני רואה שאתה צמא ורעב'

ואז פתח הנהג בסיפורו ואמר לי כדברים האלה:
אני בתהליך של חזרה בתשובה, והחילותי כבר לשמור שבת,
אלא שבינתיים קשה לי להיפרד מהשערות והעגילים, וגם זה יירד
בעז"ה, אבל כפי שהינך רואה - את הטלית-קטן החלטתי כבר

בעשרות שקלים בודדים, ובמחיר זה אפשר לרכוש את ליבו של יהודי, ולקרבו לאביו שבשמים, עד שהוא מחליט לשמור שבת, ולחזור בתשובה שלימה!!!

כאשר יהודים תועים מבחינים בנקיון המידות של יראי-השם, הם נמשכים על ידי זה לקיום מצוות השבת, ושואפים לקרבת השם. ומה הוא המעשה הנ"ל אם לא ניקיון מושלם במידות, ובהתחשבות מוחלטת בצרכיו של האדם העומד מולי:

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

'הנהגה זו שְׁבֵתָה את ליבי, עד שאמרתי שאם יש יהודים כאלה בעולם, כדאי לי להצטרף אליהם ואל חבורתם ולשוב בתשובה שלימה... ובשלב ראשון החילותי לשמור שבת'...

הנהג סיפר שכאשר ירד איתו הת"ח למונית, כדי לשלם לו על המחיר שיופיע על צג המונה, הוא עוד הוסיף לו כסף מעבר למה שהיה בתצוגת המונה, וטען שהמחיר הזה אינו כולל המתנה... 'ואתה הרי עלית לביתי, וגרמתי לך להמתנה'...

נעצור לרגע ממרוצתנו, ונחשב חשבוננו של עולם; הרי מדובר

הילדים לא התכוונו לפגוע בי חלילה, אבל דבריהם פגעו בי כמדקרות חרב! הם לא מכירים מציאות כזאת. לא הילדים בני החמש והשש, וגם לא הילדים בני ה-13 וה-14. הייתכן?!

תגידו, אתם מספרים לילדים שלכם סיפור לפני השינה, או שגם אתם מספרים לעצמכם שאין לכם זמן?

ואנחנו?

תראו לי היום אדם אחד שמסיים את עבודתו בשעה 16:00 ולאחריה הוא פנוי במשך כל הערב בלי שום מחויבות נוספת חוץ מהשיעור הקבוע והחברותא היומי שלו...

אנחנו עובדים מצאת החמה ועד צאת הנשמה, כשאנחנו מסיימים עבודה אחת, מתחילים לעבוד בעבודה השנייה כדי לעשות השלמת הכנסה.

הרי אנו ונשותינו משועבדים אנו למשכנתא החונקת והריבית המטפסת, ואין לנו זמן אפילו לאכול ארוחת ערב. איך בדיוק נוכל לספר לילדים סיפור לפני השינה???

אבל האמת? זה לא תירוץ! כי גם האיש הכי עסוק בעולם מוצא זמן לדברים החשובים בעיניו. אין דבר כזה "אין לי זמן!" פשוט אין!

מאז אני מאוד משתדל לשבת כל יום בחדר הילדים, ולספר לילדים הקטנים סיפור לפני שהם הולכים לישן.

תתפלאו לשמוע, אבל גם הילדים הגדולים מגיעים, תופסים לעצמם פינה, ומשלימים חסכי ילדות. הם מקשיבים בפה פעור ובעיניים צמאות, לא פחות מאחיהם הקטנים. פתאום התחלנו לדבר בבית על הלל הזקן, על שמאי ואמת הבניין, על התנרגול והחמור של רבי עקיבא, על השבת האבידה של רבי חנינא בן דוסא, על הבכי מעורר הרחמים של רבי אליעזר, ועל סיפורי הפלאות של אלישע הנביא.

כי גם לילדים שלנו מגיע לשמוע סיפור לפני השינה! כי גם להם מגיע חינוך יהודי ערכי ושורשי!

מאת: יחיאל ורטהיימר

זיכה אותי הקב"ה ויש לי ב"ה משפחה. אשה וילדים, שיהיו בריאים עד 120 שנה. אני חשבת לעצמי שאני מגדל משפחה לתפארת, אבל לפני תקופה ספגתי זעזוע עמוק.

סיפרתי לילדים שלי, שבשנות ילדותי שמעתי פעם מאבי סיפור, אותו הוא סיפר לי ולאחי לפני השינה.

הילדים שלי הסתכלו עלי בתמהון: "סיפור לפני השינה? זה לא משהו שאימהות עושות לילדים עד גיל שנתיים בערך? מת אבא מספר סיפור לפני השינה?

הילדים לא התכוונו לפגוע בי חלילה, אבל דבריהם פגעו בי כמדקרות חרב! הם לא מכירים מציאות כזאת. לא הילדים בני החמש והשש, וגם לא הילדים בני ה-13 וה-14.

הייתכן?!

באמת לא סיפרתי להם מעולם סיפור לפני השינה?

אוי לאותה בושה.

כמובן שיש לי דרכים רבות ללמד על עצמי זכות. אנחנו חיים היום בדור אחר, זה לא מה שהיה כשהיינו ילדים לפני 30 ו-40 שנה.

אז, כשהיינו ילדים, האבות שלנו היו מסיימים את יום העבודה שלהם בשעה 14:00 או 16:00 לכל המאוחר. הם היו ישנים אחר הצהרים, ולאחר מכן הולכים לבית הכנסת, מתפללים מנחה וערבית כמו יהודים טובים, לומדים לפני, אחרי וגם בין לבין, ולאחר מכן שבו לביתם ברוגע ובשלווה, לאכול ארוחת ערב יחד עם הילדים, וכן... גם לספר להם סיפור לפני השינה.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"הפכו את היום הקדוש ליום שפיכות דמים"

גדולי ישראל במכתב חריף נגד סכנת הנפצים: "פיקוח נפש ממש"

וכתב שבראשונה היו ב"ד מודיעים לבני הגולה מתי קבעו ראש חודש על ידי הרמת משואות, והיו מאירים את כל הגולה כמדורת אש, אבל לא היו מודיעים על ידי קנה שריפה וכדומה, שהם כלי מות וכלי זיין המוכנים לפורענות, כי מועדי ה' ניתנו לחיים ולא למות.

ואפילו לא יהיה בתוכו דבר הממית, עם כל זה בקול הברה לבד, כשהוא שולחו בפתע פתאום מביא רעדה וחלחלה על האדם ומתפחד. ובודאי אינו נכון לאומה ישראלית בשום מקום ובשום זמן. ואפילו בפורים ובחתונות להשתמש בכלי מות כאלו, לא מיניה ולא מקצתיה, ואיכא בזה משום 'לא תעשה כמעשיהם', ולכן לא נכון לעם בני ישראל להתנהג כמוהם.

ולא מבעיא להשתמש בקנה שריפה, אלא אפילו מה שמשימים בתוך ניירות כרוכים וקשורים מעפר שריפה, אינו נכון לאומה ישראלית לעשות, ואפילו בפורים, וכבר יש בעירנו איזמיר יע"א, הסכמה מרבתינו הקדושים שאין להטיל בפורים שום דבר הבא מחמת עפר שריפה, וגם המנהג להכריז בשבת זכור להזהיר על כך, ואפילו בפורים דאיכא שמחה רבה.

כי לכאורה בדברים קטנים וקלים כאלו לית בהו סכנת מוות, מכל מקום לא יבצר מצער ונזק, וכן אירע בעירנו איזמיר, שהיתה שריפה גדולה ונשרפו כל בני העיר, עכ"ד.

ומי שעשה לנו נסים ונפלאות בימי הפורים, יעשה לנו חסד ורחמים שלא ישמע שוד ושבר בגבולינו. אחיכם יצחק זילברשטיין ג.א. מצטרף י. גרשון אדלשטיין."

היום (שלישי) ר"ח אדר, מתפרסם מכתב שנכתב על ידי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, אליו הצטרף גם מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א, בדבר סכנת הנפצים, הנפוצים בימים אלו, לקראת חג הפורים.

הרבנים שליט"א כותבים, כי הפכו את היום הקדוש שהוא כיום הכיפורים ליום של שפיכות דמים ל"ע, וכמה תקלות גדולות אירעו מכך.

הגר"י זילברשטיין מדגיש שוב כי בנפצים יש "פיקוח נפש ממש", ומה יענו ההורים והמוכרים ליום דין? וגם אם אין בהם פיקוח נפש הריהם גורמים לבהלה וחלחלה אצל הבריות.

נוסח המכתב המלא:

"את אחי אני מבקש

אחים יקרים באתי להתריע על שפיכות דמים של דם נקי, וְלֹאֲרָץ לֹא יִכְפֹּר לְדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ בָּהּ (במדבר לה לג) הקב"ה נתן לנו יום קדוש יום הפורים שהוא ככיפורים, ולצערנו זה הפך ליום של שפיכות דמים, ידוע לי על ילדים שזרקו נפץ ויש נשים שהגיעו לפיקוח נפש ממש, יש ילדים שנקטעו להם אצבעות הידים, וגם אנשים שהתעוורו בעיניהם.

מוכר נפצים, או אבא שמרשה לילדיו להשתמש בנפצים, מה הוא יענה ליום הדין, שהפך את יום הקדוש ליום של שפיכות דמים.

וכתב בספר מועד לכל חי (בפתיחה) שהשימוש באבק שריפה נובע מאומות העולם, ואין נכון לאומה ישראלית בשום מקום ובשום זמן לעשות כך, והעושה עובר על 'לא תעשה כמעשיהם'.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"זכי יש לך כח לנסוע?" שאל מרן הגראי"ל שטיינמן את הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, והוא ענה - "בעצם לא, אבל אני יכול לנסוע גם בלי כח!"

אהבת התורה של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

האמיתית של רבם אודות היחס לממון ככל שהוא בא לפעול אידישקייט והרבות תורה...

ביקשנו לשמוע ממי שהיה יד ימינו כל השנים, גיסו יבדלחט"א הגאון רבי בנימין קרליבך שליט"א מראשי הישיבה, שאף השתתף עמו ברוב המסעות לחו"ל - מה היה הכח המניע להשגת הממון בכל דרך, והוא משיב: "עוד בימי חיי חותני ראש הישיבה, הגאון רבי ביינוש זצוק"ל, סייענו לו - גיסי הגאון רבי נחמן ליבוביץ שליט"א ואנוכי - במיוחד בימי חוליו, עת נקראנו על ידו לנסוע לנדיבי עם בגולה, ולגייס בעבורו את הסכום הנדרש להחזקת הישיבה. אך מאז נקרא על ידי גודלי ישראל לכהן ברמה בראשות הישיבה, חשתי שהאחריות הגדולה שנטל על כתפיו נתנה לו כוחות מיוחדים ואיתנים, שאפשרו לו לעמוד בנטל הכספי הגדול שנטל על שכמו, ומני אז הוא הפך לאבי המשפחה ואבי הישיבה יחדיו, ולא עשינו צעד קטן כגדול ומבלי להיוועץ עמו בכל צעד ושעל.

הוא ניחן בכושר מנהיגות ואחריות נדירים, ובנוסף הדאגה שהיתה לו כל העת לקיום ורווחת הלומדים, היא דבר שאינו ניתן לתיאור, כל ימי הנהגתו היה מתבטא באוזניי, ששני דברים מדירים שינה מעיניו, האחד הוא הנושא הכספי, והדאגה לכל הצורך בכלכלת הישיבה, אך הדבר השני הוא סידורם ורווחתם של כל הלומדים. ברוך ד' הוא זכה להקים בעמל רב עשרות חברות לומדים תורה בכל מקצועות התורה, והצורך לדאוג לכל חבורה שיהיה להם את המקום הראוי להם, והצורה החיובית שבה יוכלו להרחיב תלמודם כראוי, זו היתה דאגה שלא נטשה אותו ולו לרגע אחד כל ימיו, כשהעיקר שעמד לנגד עיניו היה אחד - להקל תלמודם של הרבים שיוכלו למוד בהשקט כל הימים.

באחד הפעמים האחרונות כשנכנס קמיה מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, וסיפר לו שהוא בדרך לנסיעה לגולה למסע גיוס כספים שאלו ראש הישיבה זצוק"ל - "זכי יש לך כח לנסוע?" ורבי נתן צבי ענה בפשטות - "בעצם לא, אבל אני יכול לנסוע גם בלי כח!" ואין לתאר איזה קושי היה לו בנסיעותיו, הוא לא היה ישן בלילה במטוס, ועם הגיעו לארה"ב בבוקר, מיד לאחר שהיה מקפל את התפילין היה מבקש לנסוע לפגישותיו אצל נדיבי עם. וכשפגש בו במטוס פעם בנסיעתם, סיפרו מקורביו, שראש הישיבה זצוק"ל לא יכול היה להוריד את עיניו ממנו בהתפעלות.

זה היה באחד מימי החורף הקשים שידעה ישיבת מיר. הם עמדו בחוץ, שניהם יחדיו, במבוא הצר המוליך לביתו של ראש הישיבה הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל, ובליבם הספק האם להיכנס ולבקש מראש הישיבה שינסה למלאת את משאלתם, או לאו.

כל מי שהכיר את ראש הישיבה ידע להעריך במדויק, כי למרות הקושי הגדול הקיים בתקופה זו בתקציב הישיבה, ארשת פניו השמחה של ראש הישיבה לכל דבר חידוש בהפרחת התורה, שיעצים את אור התורה חזק שבעתים בהיכל הישיבה, נוסקת לגבהים רמים, ובאותו הרגע כאילו הקשיים והמצוקה הממונית נעלמים באותו רגע.

לאחר לבטים רבים, נכנסו השניים לחדרו של הראש ישיבה. אמרו להם שבעוד רגע קט הוא ייכנס לחדרו ממנוחת הצהריים. כשהבחין בהם ראש הישיבה, הוא נטל את ה'חלוקא דרבנן' המיוחד ולבשו לכבודם, התיישב לצד השולחן וביקש מהם לשבת לצידו, כשארשת חיוך גדולה נסוכה על פניו המאירות. הם הציעו לפני הראש ישיבה את הרעיון המיוחד שהגו בדקדוק רב לקבוצתם דבר שיחזק מאד את אוירת הלימוד באחד מבתי המדרשות החביבים על ראש הישיבה.

כמה תעלה התוכנית לכל זמן החורף? - הם נשאלו. אין לנו הערכה מדויקת, אבל קרוב ל - 20,000 ש... - הגיבו במעומעם.

בסדר גמור, אומר ועושה... - פסק - החליט ראש הישיבה, לאחר מחשבה חרישית של כמה שניות.

המבוגר שמבין השניים לא עמד בלשונו, ומבלי משים שאל את השאלה הקשה מכל שניסרה בחלל החדר: הראש ישיבה, הרי המצב הממוני והגשמי בישיבה אינו כה קל, ואולי עתה זה לא הזמן להתחיל במבצע חדש שעלותו אינה מבוטלת?

בתשובה, ענה הגאון הגדול רנ"צ, כשהוא פורש למעשה את משנת חייו: "זכי נראה לכם שאם הייתי מתחשב במצב הישיבה, היינו מגדילים ומפתחים כה הרבה את הישיבה באחרונה?! אנו מאמינים שאם הדבר נעשה באמת לשם שמים להגביר את התורה - עליו להיעשות. אנו נתונים בידי שמים, ו'בשבילי' השגת עוד כמה תמלוגים וממונות זה - 'קליינקייט' (דבר קטן)..."

לחיצת היד של הראש ישיבה עם חיוכו הרחב לשני האורחים, גרמו להם לשניהם לצאת מהחדר כשהם משתאים נוכח ראייתו

מי מיטיב למי?

אספר לכם מאורע מיוחד בעניין זה שהיה עמי. דרכו היתה לא אחת שבזמן האחרון הוא היה ממש תובע מהבעלי בתים שסייעו בעד הישיבה, ובמפגשים אלו תמיד חשנו שהיתה אווירה מתוחה, כי הוא היה חושב זמן רב מה ואיך לומר בכדי לשכנעו.

זה התנהל בערך כך, שהיה אומר "תן לי בבקשה כך וכך", ואז אותו גביר היה עונה בשביל זה אני צריך את התפילות של הראש ישיבה. והוא חשב מעט ואז ענה ואמר "אני אתן לך את התפילות"... ושוב חשב כמה רגעים ושוב שאלו - "כמה אתה נותן לי על החשבון", והוא לאחר מחשבה מסוימת נקב בסכום מסוים.

ושוב הי המתח באוויר, ורבי נתן צבי היה מהרהר מעט, ואז היה הפונה אליו בבקשה - "אולי תכפיל את הסכום?!". וכך היה מחכה עד למענה, והיתה באוויר תחושת מתח של ממש. שאלתיו פעם מדוע הוא מושך כל כך הרבה זמן במהלך השיחה עם הגבירים, כשהאווירה בין כה היא במתח נורא!?

השיב לי רבי נתן צבי בפקחותו: "אני מחפש לראות ולהבחין מתי בדיוק הוא מבין שאני עושה עבורו טובה בכך שאני מבקש ממנו להוסיף ממון עבור הישיבה, ולא שהוא עושה טובה בעבורי בכך, ורק אז מבקש ממנו, וכך דברים מתקבלים על ליבו.

(הרב מ. ברמן, יתד נאמן - סוכות תשפ)

פקחתי את עיני, הכל סביב היה חשוך. אך אט אט החלו העיניים להתרגל לחושך, והתחלתי להבחין בעצמים שונים סביבי

פוקח עוזרים

על אחת כמה וכמה, כשמתבוננים במבנה העין עצמה ובמערכת הראייה כולה. צמרמורת של התרגשות עוברת בנו, ולא מחוסר ידיעה והבנה חלילה, אלא דווקא בגלל שאנו מביטים ורואים מי ברא אלה ולא נותר לנו אלא לומר: "מה רבו מעשיך ה'!"

העין בפרט ומערכת הראייה בכלל, הן מהמורכבות ביותר ומכילות חלקים רבים ושונים. אם ננסה לתמצת את הדרך בה אנו רואים, ניתן לומר כי בגלגל העין ממוקמת הרשתית, המעבדת את המראות שאנו קולטים והופכת אותם לאותות חשמליים, והם מועברים אל המוח שמתרגם אותם לראייה.

נשמע פשוט? ממש לא. הדרך המסועפת שאנו עושים מהרגע שבו פקחנו את עינינו והבטנו בדבר מה, ועד לרגע שבו ראינו אותו בפועל - כלומר, קלטנו אותו במוחנו - היא ארוכה וכמעט אינסופית. אילו היה עלינו לחשוב ולעשות בעצמנו את הדרך הזאת, ולנקוט בכל הפעולות המתבצעות בעין ובמוח כדי לראות - אפשר לומר שכדי לראות חפץ אחד פשוט, היינו נדרשים לכמה שעות טובות... למרבה החסד שעשה עמנו הבורא, הפעולות הללו הן אוטומטיות.

הבה נפרט רק מעט מהמסלול הארוך אל היעד הנכסף:

- העין שלנו קולטת את האור המגיע אליה דרך **הקרנית**, ומשם אל **האישון**, וממנו אל **עדשת העין**. שלושה חלקים אלה ממוקמים בקדמת גלגל העין, והם רק תחילת הדרך.
- **הרשתית** ממירה את המידע שהתקבל לאותות חשמליים,

פקחתי את עיני, הכל סביב היה חשוך. אך אט אט החלו העיניים להתרגל לחושך, והתחלתי להבחין בעצמים שונים סביבי. פתאום הבנתי שיש בעיניים שלי משהו כל כך מדהים, היודע לראות כמעט בכל מצב! החלטתי שעלי להבין יותר על הפלא הגדול של ראיית העיניים, כדי שלא אקבל את הראייה שלי כדבר מובן מאליי.

יצאתי, חקרתי והחכמת!

אחד החוקרים והמדענים הגדולים בהיסטוריה, יהודי שהיה רחוק משמירת התורה והמצוות, אמר על יכולת הראייה: "כשאני חושב על העין האנושית, עוברת בי צמרמורת..." למרות שלא האמין וכפר בכל הקדוש והיקר לנו, כשהוא חשב על העין, אותו איבר לא גדול שדרכו האדם יכול לראות את העולם ואת הבריאה - עברה בו צמרמורת! הוא לא הצליח להבין או להסביר כיצד ייתכן שמערכת מורכבת שכזאת נוצרה מאליה. בעצם, העין הצליחה לקעקע את יסודות הכפירה שלו, והוא נותר ללא הסבר מספק.

לנו, כיהודים מאמינים בני מאמינים, אין צורך בהסבר. מספיק רק להביט במערכת שמקיפה את העיניים, כדי להבין עד כמה כל פרט ופרט נוצר במחשבה תחילה על ידי הבורא יתברך: העפעפיים המגינות על העיניים ונסגרות באינסטינקט כשעצם זר מתקרב, ומעניקות לעיניים את הלחות שהן זקוקות לה מדי כמה שניות; הריסים המסוככים על העיניים ויוצרים מעין גדר השומרת שלא ייכנסו פנימה עצמים זרים. וכן הלאה.

הגענו אפוא למסקנה, שהעין והראייה הן מנפלאות הבורא יתברך עמנו. הוא נתן לנו אותן כדי שנשתמש בהן באופן הנכון, וכמו שאנו מתפללים ומבקשים: "והאר עינינו בתורתך". עם העיניים אפשר לעשות כל כך הרבה דברים טובים, ומצד שני אפשר גם לפגום בראייה על ידי מראות אסורים. ישנם טיפולי השתלות שונים הקשורים בעין, שעלותם מאות אלפי דולרים ויותר. ואנחנו מקבלים את כל המיליונים האלה בכל בוקר מחדש, ברגע שאנחנו פוקחים את עינינו. כשאנו יודעים ומכירים בערך הכלים היקרים האלה שקיבלנו במתנה מהקדוש ברוך הוא, איך נוכל שלא לעבוד אותו איתם, לעשות רצונו בלבב שלם!?

כאלה שיכולים לעבור אל המוח. היא עושה זאת באמצעות **תאי עצב** שיוצאים ממנה, והמסלול העצבי הזה מסתעף רבות. סיבי העצב עוברים דרך מקום שנקרא **'תלמוס'**, וליתר דיוק באזור שמכונה גרעין הברך הצדי. כאן צריך לציין את השילוב שנוצר במוח משתי העיניים, ומשני שדות הראייה, הימני והשמאלי. המסלול ממשיך אל אזור שנקרא מענית הפריש, ומשם נוסע אחורנית לאזורים בקליפת המוח הראייתית.

- מפה ואילך המערכת "מסתבכת" עוד יותר... כי ישנם כמה מסלולים עצביים נוספים הקשורים למוח עצמו. המונחים ושמות העצבים הקשורים לראיה הינם בלתי נגמרים!

"זאת התרומה... זהב וכסף", מדוע כתבה התורה את הכסף, והרי לא מצינו במשכן כסף שהגיע כנדבה?

זאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת (שמות כה, ג)

הזהב, אחריו כסף, שהוא זול יותר ובסוף הנחושת למלאכה החיצונית, שהוא זול מהכסף. **תולדות יצחק:** זהב נכתב בתחילה ללמדנו שנמחל עוון העגל שהיה של זהב, ובמה שחטאו התרצו והתכפר. **אברבנאל:** התורה התחילה למנות מהמתכות, ותחילה הזהב שהיה למלאכת כלי הקדש, לאחר מכן הכסף שמיועד גם לכלי השרת וגם לאדנים. ובסוף הנחושת למזבח העולה ולכלי **רש"י הירש:** "שתי תכונות משולבות יחד במתכות: שיעור גבוה ביותר של עיסות ושיעור גבוה ביותר של יציבות. הן נכנעות לפטיש ולאש ולובשות בגמישות כל צורה מבוקשת, אך משהוטבעה בהן צורה כלשהי, היא משתמרת בהן ביציבות איתנה, ורק כוח אלים יכול להרוס אותה. בתכונות אלה מייצגות המתכות דווקא אותה מידת אופי, שעלינו להפעיל נוכח צו החובה, ובייחוד נוכח רצון ה' שהתגלה לעינינו... לפיכך אין חומר מתאים יותר מן המתכות לתיאור סמלי של התנהגותנו המוסרית נוכח ייעודנו. לפי תכונות ההתכה והצירוף, הרי שמתקבל סדר הדירוג הבא: נחושת, מצב טבעי, חסר עידון וצירוף. כסף, מצב הכשר לזיקוק. זהב, מצב מושלם של טוהר וטיב מקוריים, העומדים בכל מבחן".

רש"י: "כולם באו בנדבה, איש איש מה שנדבו לבו, חוץ מן הכסף שבא בשוה מחצית השקל לכל אחד, ולא מצינו בכל מלאכת המשכן, שהוצרך שם כסף יותר, שנאמר 'וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הַעֲדָה... בְּקַע לְגִלְגָּלֹת...'. ושאר הכסף הבא שם בנדבה עשאוה לכלי שרת".

רס"ג: אמנם מצינו בתורה שנדבו כסף למשכן רק בפקודי העדה, אך כוונת התורה בנדבת הכסף היתה על כסף אחר, שהיה לצורך שלחן כסף, שכן לא יתכן שלא היה שם שלחן לצורך תיקון, חיתוך או רחיצה עליו וכן נדבה לחצוצרות ולמזרקים.

אבן עזרא: התורה לא חששה להכליל בכלל התרומות גם דבר נוסף, את הכסף, בתורת נדבה.

אברבנאל: "ומחצית השקל שנתנו כל הנמנים היה מפני שבא הכסף מועט בנדבה. והיו צריכים אליו הרבה לאדנים ולכן עשו מהמטבע ההוא אשר נתנו הנמנים כסף למלאכה לא שיצטרכו בו למטבע".

"זהב וכסף ונחשת", מדוע כתבה התורה בסדר זה? אבן עזרא: הסדר הוא על פי החשיבות בסדר יורד, תחילה

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

נזיר דף ל'

על מי מבין הילדים מתפללים ראשון?

יש לו שני בנים

כבן יחיד. כך יש להתייחס לכל ילד וילד בגשמיות וברוחניות.

עוד עצה שמעתי מהגאון רבי זונדל קרויזר, שכדאי לשנות את סדר התפילה על הילדים, פעם להתחיל הראשון עד האחרון, פעם להתחיל מהאחרון עד הראשון, ופעם מהאמצע כלפי מעלה ופעם כלפי מטה, שכן נמצא שתמיד יתחיל להתפלל בחמימות הלב על כל אחד ואחד מהילדים.

וראיה לדבר שבתוה"ק הוזכרו י"ב שבטי י-ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו היו לו כמה וכמה אופנים, פעם התחיל מראובן, פעם מיוסף פעם מבנימין, ואם אמרו חז"ל 'לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אין הדברים אמורים רק לגבי בגדים וכותנת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי על כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חיידר, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים

(מתוך ממשקה ישראל יתרו ע"ט)

הגה"צ רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א סיפר בדבריו את ששמע מהרה"ג רבי זונדל קרויזר כאור החמה מזהיר זצ"ל:

הוא התבונן, שיש כמה משפחות שהילדים הראשונים הם תלמידי חכמים מופלגים, והילדים האחרונים פוחתים והולכים, וחשב שזהו בגלל חסרון התפילה, כי כשנותנים לאדם רשימה של עשרות שמות להתפלל, איכות התפילה יורדת ופוחתת מאחד לשני. למשל כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשרה בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכוחות נפשו אוזלים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות וכו'. וכן בענין הזמן, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים מתחלקים כוחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים.

ואמר רבי זונדל, שהאמא שיש לה יותר ילדים צריכה לעמוד הרבה יותר זמן בהדלקת נרות, שאם היתה עומדת בתפילה בהדלקת הנרות רבע שעה כשהיה לה רק בן אחד, הרי שכשיש לה שני בנים צריכה להתפלל חצי שעה וכו', והתפילות האלה אינן 'מותרות' אלא חיוב ההורים על הבנים כמ"ש רבי שמעון ממגנצא בפיוט דשבועות על עשרת הדברות, והזכיר בדיבור כבוד את אביך ואת אמך שהם הולידו אותך וגידלו אותך והתפללו עליך הרבה תפילות ותחנונים, ממילא עליך לכבד אביך ואמך.

הרי שאחת ממצוות האב על הבן הוא התפילות. ומה אשמים הבנים האחרונים שהם נולדו בסוף השורה? כך מלמד אותנו משה רבינו 'ושם האחד אליעזר', כשהתפלל על הבן השני התייחס אליו

האזינו לתוכנית 'הפוחת בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

איזו תפילה חובה להתפלל בסמוך לתפילה אחרת ללא 'הפסק'?

מדבריו שכל התפילות הנלוות לתפילת 'שמונה עשרה' אינן נחשבות להפסק. ובדיעבד, ניתן להתפלל תפילת תשלומין אף שלא בסמוך לתפילת חובה, ויש חולקים, ולכתחילה ראוי למי שלא הסמיכן זו לזו - להתנות לפני תפילת התשלומין שאם חייב בה - תהיה לחובה, ואם לא - תהיה לנדבחה.

[ס"ק יא, יב רטו; ביאורים ומוספים דרשו, 24 ו'26]

כפי שלמדנו, ניתן להשלים תפילה חסרה לאחר התפילה הבאה. לכתחילה אין להפסיק בין שתי התפילות אף בלימוד תורה, כי יש להתפלל את תפילת התשלומין בעודו עוסק בתפילת החובה. וחזרת הש"ץ אינה נחשבת ל'הפסק', ואדרבה, ראוי להמתין לפחות עד לאחר 'קדושה'. וכן יש לומר 'תחנון' לפני תפילת התשלומין, כיון שצריך להסמיכו לתפילת החובה. ובערבית ראוי להמתין עד לאחר 'קדיש תתקבל'. ויש שנראה

כיצד ינהג מי שלא אמר 'אשרי' לפני תפילת מנחה?

של מנחה; ומהזוהר משמע שאף ביום - אם התפלל מנחה ללא אמירת 'אשרי', אין להשלימו לאחר התפילה. אולם ניתן לאומרו בתור אמירת תהלים בעלמא ולא כחובה, ובאופן זה ניתן לאומרו אף בלילה. ואסור לומר 'תחנון' בלילה לאחר תפילת תשלומין של מנחה.

[שו"ע קח, ב, משנ"ב יג-יד, ושעה"צ כז; בו"מ דרשו, 27]

כאמור, חובה להסמיך את תפילת התשלומין לתפילת החובה, אך מאידך - חובה לשהות ביניהן כדי 'הילוך ארבע אמות' (2-4 שניות, לשיטות השונות), ולכתחילה צריך גם לומר 'אשרי' לפני תפילת התשלומין, הן בשחרית, הן במנחה והן בערבית. ואם הסמיך לתפילת שחרית תפילת תשלומין של ערבית, ואמר לפני 'אשרי' - אינו צריך לומר 'אשרי' פעם נוספת יחד עם 'ובא לציון'. ויש אומרים שאין לומר 'אשרי' בלילה לפני תפילת תשלומין

האם ניתן להשלים תפילת ערבית לאחר סוף זמן תפילה של שחרית?

כמו כן, את תפילת ערבית ניתן להשלים רק עד לסוף זמן תפילת שחרית, אך אם איחר והתפלל שחרית לאחר זמנה - ישלים אז את ערבית. ואת תפילת שחרית - ניתן להשלים מזמן 'מנחה גדולה' עד השקיעה, ובדיעבד גם ב'בין השמשות'; וביום שיש בו תפילת מוסף - לכתחילה יקדים את מנחה למוסף, מפני שהיא תדירה יותר, ואת מוסף לתפילת התשלומין, מפני שהיא תפילת חובה.

[שו"ע קח, ג, ומשנ"ב טו-טז; בו"מ דרשו, 33, 34 ו'40]

לכתחילה ניתן להשלים תפילה חסרה רק בזמן ה'לכתחילה' של התפילה הבאה, ואך במקרה שאת התפילה הבאה עצמה מתפלל בזמן ה'בדיעבד' שלה - יכול גם להשלים אז את התפילה החסרה. דהיינו: בנוגע לתפילת ערבית נחלקו הפוסקים אם זמנה לכתחילה הוא עד חצות הלילה או עד עלות השחר, וזמן ההשלמה של תפילת מנחה הוא בהתאם; אך אם איחר והתפלל את תפילת ערבית עצמה לאחר חצות, יכול להשלים אז את תפילת מנחה לכל הדעות.

* מי שלא התפלל שחרית מחמת שכחה, טעות, או מחמת אונס - יתפלל מנחה פעמיים: הראשונה למנחה, והשנייה לתשלומין; ונחלקו הפוסקים אם מקבל עליה שכר כתפילה בזמנה. וכן הדין כשלא התפלל מנחה וערבית - שמשלים לאחר התפילה הבאה. ומי שלא התפלל במזיד אין תשלומין לתפילתו.
* המשלים תפילה בזמן התפילה שלאחריה, צריך להקדים את תפילת החובה של אותה שעה לתפילת התשלומין, משום שלא תיקנו חכמים את אפשרות ההשלמה אלא בשעה שכבר עוסק בתפילת חובה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לעלות לתורה באמצע קריאת שמע?

ולסיים את הפרק שעומד בו, ולפחות שלא לעצור באמצע ענין - יעשה כן.
והעולה לתורה באמצע הפרק או 'בין הפרקים', לא יקרא יחד עם ה'בעל קורא'. ויש שכתבו, שבמקום שנהוג שהעולה ל'מפטיר' קורא את ההפטרה בקול רם להוציא את הציבור ידי חובה - אם קראוהו למפטיר באמצע קריאת שמע וברכותיה, רשאי לקרוא את ההפטרה.

[שו"ע סו, ד, ומשנ"ב כד-כז; וראה שו"ע ה; בו"מ דרשו, 17 ו-19]

מי שקראוהו לעלות לתורה באמצע קריאת שמע וברכותיה - יש מהראשונים שסוברים, שיפסיק אף באמצע ה'פרק' (ראה במקורות) ויעלה לתורה, מפני כבוד התורה. ויש שסוברים, שלא יעלה לתורה, ולדעתם, אין זה בזיון לתורה כאשר הסיבה שנמנע מלעלות היא מחמת עיסוקו במצות קריאת שמע וברכותיה. והשולחן ערוך פסק שלא יעלה לתורה, אך רבים מהאחרונים כתבו, שהמנהג לעלות, למעט בעת אמירת הפסוק 'שמע ישראל' ו'ברוך שם'. ואין לשנות מהמנהג, אך אם יוכל להזדרז

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il